

ŁASKA TWOJA SIĘGA AŻ DO NIEBIOS

Część I: Przegląd

Tekst przewodni: Ps 51; 103; 113; 123; 130; 136.

Słownikowa definicja „miłosierdzia” to: „współczucie lub przebaczenie okazywane komuś, kogo jest się w mocy ukarać czy skrzywdzić”. Przykłady miłosierdzia podane w wymienionych psalmach stanowią dobrą ilustrację tej definicji.

Miłosierdzie to niezwykle słowo, które inspiruje ludzkiego ducha nadzieją i motywacją. Każdy, kto cierpi wskutek złych decyzji, czuje przytłaczający ciężar winy, a doświadczając miłosierdzia i łaski odczuwa niesamowitą ulgę. Kiedy doświadczamy odroczenia terminu czy darowania długu, czujemy ulgę i wdzięczność za okazaną nam łaskawość.

W tym tygodniu będziemy się uczyć o miłosierdziu Stwórcy ukazanym w sześciu różnych psalmach. Miłosierdzie jest przedstawione w *Księdze Psalmów* w jego największym przejawie - jako miłosierdzie Świętego Boga wobec grzeszników, miłosierdzie Boga gotowego przebaczać z łaski.

Kiedy czytamy te sześć psalmów w hebrajskim oryginale, odkrywamy, że psalmiści użyli czterech różnych hebrajskich słów odnoszących się do tego, co nazywamy „miłosierdziem”. Zrozumienie tych czterech słów i tego, co z nich wynika, da nam głębsze pojęcie miłości Bożej. Kiedy będziemy studiować te hebrajskie słowa, rozważmy, jak to, czego nas uczą, pomaga nam lepiej rozwinąć osobiste pojęcie „miłosierdzia”.

Część II: Komentarz

Hesed

Hesed to najczęściej używane hebrajskie słowo tłumaczone jako „miłosierdzie” w *Starym Testamencie*. Można je lepiej zrozumieć jako „życzliwość”. Ps 109,12.16 łączy *hesed* ze współczuciem dla ubogich, sierot i potrzebujących. Ponieważ Bóg zbawia swój lud od nieszczęść i prześladowców, psalmista chwali Go za Jego miłosierne dokonania (Ps 31,8.22; 32,10; 57,4; 59,11; 94,18; 143,12).

W tym kontekście przestudiujemy słowo *hesed*, miłosierdzie, przyglądając się temu, jak wiąże się ono z wybawieniem. Psalmista prosi o miłosierdzie podczas nieszczęścia, prześladowania, pobytu na pustyni, choroby, burzy i niewoli (Ps 57,2-5; 23,6; 40,12). Narratorzy *Księgi Psalmów* rozumieli *hesed* jako wybawiającą moc albo zdolność wybawienia (Ps 31,18; 94,18; 109,26; 62,13-14; 59,12.18-19). Tak więc *hesed* to odkupieńcze dokonanie Boga dla Jego ludu. W Ps 119 autor prosi Boga, by wybawił go zgodnie z Bożym *hesed* (Ps 119,88.149.159).

Widzimy także słowo *hesed* używane w powiązaniu z ochroną. W Ps 36,10-11 i Ps 32,10 autor prosi o *hesed* czyli Bożą ochronę przed bezbożnymi i butnymi. *Hesed* jest także utożsamiane z wiernością Boga (zob. Ps 85 i Ps 90).

Ponadto w Ps 6,5 *hesed* stoi na straży życia. W innym miejscu psalmista prosi Pana, by go zachował od śmierci (Ps 119,88.149), uznając przy tym Jego dane z miłości przepisy jako ważny czynnik w zachowaniu i odrodzeniu życia (Ps 119,159).

Wreszcie, *hesed* jest wieczne (Ps 89,3.29.34; 103,17; 117,2; 138,8), gdyż jest częścią charakteru Wszechmocnego Boga. Ta pewność jest dobrą nowiną dla wierzącego. „Albowiem dobry jest Pan; na wieki trwa łaska jego, a wierność jego z pokolenia w pokolenie” (Ps 100,5; zob. Ps 106,1; 107,1).

Psalmy mówią nam także, iż ten, kto prosi Boga o *hesed*, ma dobrą więź z Bogiem. Wierzący powinni wyrażać zaufanie do Boga (Ps 31,15.18; 119,41-42; 143,8) i nadzieję (Ps 33,18.22; 147,11), aby mogli się stać odbiorcami Jego miłosierdzia. Łaskawe miłosierdzie Boga jest dane tym, którzy czekają na Pana. Ponadto warunkiem przyjęcia Bożego *hesed* jest wiara.

Raham

W Ps 51,3 użyte zostały trzy słowa oznaczające „miłosierdzie”: „Zmiłuj się [*hanan*] nade mną, Boże, według łaski [*hesed*] swojej, według wielkiej litości [*raham*] swojej zgładź występki moje!”

Raham pochodzi od hebrajskiego rzeczownika oznaczającego „łono”, „brzuch” (Rdz 29,31; Ps 22,10), słowa zawierające troskę matki o dziecko (zob. Hi 24,20). *Raham* oznacza także emocje przeciwne do gniewu (Am 1,11, Za 1,12-17). Emocja ta jest dobrocią, która znacznie przewyższa to, na co zasługuje ten, wobec którego jest okazywana (Rdz 43,14; 1 Krl 8,50). W tym kontekście *raham* znaczy „okazywanie współczucia”, „przychylność” (Ne 1,11; Ps 106,46), jak w przypadku kogoś mającego władzę i wysokie stanowisko decydującego się okazać przychylność podwładnemu. To znaczenie jest kwintesencją Bożego miłosierdzia wobec nas.

Boże miłosierdzie „oznacza pełne ciepła współczucie, które wychodzi naprzeciw, jest gotowe przebaczyć grzech i zastąpić karę łaską” (*New International Dictionary of Old Testament Exegesis*, Grand Rapids 1997, t. 3,

s. 1091). Ponadto Pan okazuje swoje współczucie tym, którzy zostali okaleczeni przez grzech i zawiedli Go. Choć nie zasługujemy na Jego miłosierdzie, On podnosi nas przez swoją łaskę i na nowo okazuje nam swoją przychylność.

Hanan

Hanan to czasownik oznaczający „faworyzowanie”, „okazywanie łaskawości”, „bycie szczodrym”, „litowanie się”. Zazwyczaj *hanan* występuje w idiomie „znaleźć przychylność w czyichś oczach” (Rdz 30,24; 39,7; Rt 2,13; 1 Sm 20,3). To znaczenie jest przypisywane więzi Boga z Jego ludem. *Hanan* jest używane głównie w odniesieniu do Boga i Jego wiernych. Ukazuje nastawienie i działanie Boga wobec Jego stworzeń. Bóg chętnie okazuje swoją przychylność tym, którzy ją przyjmują (Rdz 6,8-9; Prz 3,3-4; Iz 30,19), ale może odmówić swojej łaski, kiedy odpowiedź na Jego ofertę jest niewłaściwa (Jr 16,13) albo kiedy brakuje przejawów skruchy ze strony Jego ludu (Ne 9,17.31).

W *Księdze Psalmów* wielokrotnie występuje prośba: „Zmiłuj się nade mną” (Ps 4,1). Psalmista prosi w ten sposób, gdyż wie, że Pan jest łaskawy (Ps 86,15-17) i słyszy prośby swoich wiernych (Ps 6,10; 28,2.6). Stwórca łaskawie zapewnia pokarm (Ps 111,4-5), dobre plony (Ps 67,1), ochronę (Ps 103,6-8), a zwłaszcza, jak studiowaliśmy w tym tygodniu, przebaczenie (Ps 51,3; 123,3).

Przyjrzyjmy się Ps 103, by rozważyć, co jeszcze psalmista ma do powiedzenia o naturze Bożego miłosierdzia:

Miłosierny [*raham*] i łaskawy [*hanan*] jest Pan,
Cierpliwy i pełen dobroci [*hesed*].
Nie prawuje się ustawicznie,
Nie gniewa się na wieki.
Nie postępuje z nami według grzechów naszych
Ani nie odplaca nam według win naszych (Ps 103,8-10).

Jak widzimy, *Psalterz* uczy nas, że miłość Boga jest współczująca, czuła, nieograniczona i nieskończona.

W jaki sposób wyznawcy Boga okazują Jego miłosierdzie bliźnim? *Psalterz* używa słowa *hanan*, by przedstawić dobroć człowieka wobec bliźniego, zwłaszcza w kontekście pomagania ubogim (Prz 28,8), okazywania współczucia cierpiącym (Hi 29,21) i troski o osoby w podeszłym wieku (Pwt 28,50). Takie działania nie są wyizolowane, ale stanowią sposób życia poświęconego wierzącego człowieka (Prz 14,21). Psalmi wyraźnie wskazują Boże oczekiwanie, iż wyznawcy Boga będą miłosierni, gdyż „sprawiedliwy (...) lituje się i rozdaje” (Ps 37,21) oraz „lituje się i pożycza” (Ps 37,26). Taki duch łaskawości z reguły cechuje sprawiedliwych (Ps 112,4-5). Wynika z tego jasno, iż powinniśmy być uprzejmi dla bliźnich, jeśli chcemy, by Bóg był miłosierny dla nas. W Ps 123,2 czytamy:

Oto jak oczy sług na rękę swych panów,
Jak oczy służebnicy na rękę swej pani,
Tak oczy nasze patrzą na Pana, Boga naszego,
Aż się zmiłuje [*hanan*] nad nami.

Selihah

„Lecz u ciebie jest odpuszczenie [*selihah*]” (Ps 130,4). Słowo to pochodzi od hebrajskiego czasownika *salah* („ułaskawić”, „przebaczyć”). Pan jest jedynym podmiotem tego czasownika w całym *Starym Testamencie*. *Selihah* znaczy, że przebaczenie jest dokonywane wyłącznie przez Boga. Podstawą tego przebaczenia jest miłosierdzie Pana (Ps 86,5).

Ps 25,11-18 uczy, że przebaczenie jest wymazaniem grzechów. Daniel dodaje, że przebaczenie obejmuje także uchylenie kary za grzech (Dn 9,16). Wj 34,6-9 przypomina nam, że Bóg jest „miłosierny [*raham*] i łaskawy [*hanan*], nieskory do gniewu, bogaty w łaskę [*hesed*] i wierność, zachowujący łaskę [*hesed*] dla tysięcy, odpuszczający winę, występki i grzech, nie pozostawiający w żadnym razie bez kary”. Tak więc Dawid mówi, że przebaczenie wymaga wyznania winy (Ps 32,2-5). *Księga Psalmów* łączy także „przebaczenie” z innymi słowami, takimi jak „oczyszczenie” (Ps 51,4), „zglądzenie [występków]” (Ps 51,11) i „uleczenie” (Ps 103,3).

Pełen poczucia skruchy i pokory, psalmista prosi Boga o Jego przebaczenie, zupełnie pewny, że jego grzech zostanie wymazany (Ps 25,11-18). Psalmista chwali Boga za to, że został oczyszczony z win (Ps 103,3-4). Tak więc możemy dojść do wniosku, że przebaczenie staje się udziałem ludzkości jedynie dzięki Bożemu *hesed* okazywanemu stworzeniu.

Część III: Zastosowanie

Studium hebrajskich słów oznaczających „miłosierdzie” rozważanych przez nas w ramach lekcji tego tygodnia zawiera cenne lekcje dotyczące naszego duchowego życia: (1) Oczywistą lekcją jest, że Pan okazuje nam swoje zdumiewające miłosierdzie wbrew temu, że na nie nie zasługujemy. Zapewnienie tego daru powinno

wyzwalać nas od troski, poczucia winy i mroków przeszłości. (2) *Hesed* (miłosierdzie) to więcej niż dobre uczucie w sercu Boga. Jest to wybawienie i ochrona. Jest to realne działanie Boga dla Jego ludu. (3) Współczucie Pańskie jest wieczne, a zatem zawsze jest dla nas dostępne. Jeśli z niego nie korzystamy, to tylko dlatego, że nadal uparcie tkwimy w grzechu, ale z pewnością nie dlatego, że wyczerpaliśmy limit Bożej miłości. (4) Miłosierdzie (*raham*) wyraża prawdę, iż Największa Istota jest gotowa zniżyć się, by podnieść nas i wziąć w ramiona. Ze swojej nieskończonej wyżyny Bóg zniża się, by okazać nam swoje współczucie. (5) „Znalezienie przychylności w oczach Jahwe” oznacza, iż jesteśmy gotowi otworzyć się na przyjęcie łaski Bożej. (6) Wreszcie, *selihah* daje nam nowy wgląd w głębokość i szerokość dobroci naszego Boga. Jednak najważniejsze jest to, że powinniśmy być miłośnikami i dobrzy dla naszych bliźnich, jak Bóg jest dobry i miłosierny dla nas.

Wszystkie te lekcje są mistrzowsko zebrane przez Jezusa w przypowieści o niemiłosiernym słudze (Mt 18,23-35). Przypowieść ta ilustruje starotestamentowe pojęcie *hesed* Boga wobec naszego rozpaczliwego stanu. Narracja sugeruje, że my, wierzący, jesteśmy jak ów okrutny i niemiłosierny sługa z przypowieści. Ta trzeźwa świadomość powinna skłaniać nas do zastanowienia, wdzięczności i pokory w związku z łaską i miłosierdziem, jakie otrzymujemy obficie od naszego niebiańskiego Ojca.